

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії та методики фізичної культури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта
(шифр і назва)

спеціальність: 014.11 «Середня освіта» (фізична культура)
(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення: факультети педагогічної освіти; післядипломної та заочної освіти

(назва інституту, факультету, відділення)

рівень освіти: _____ Магістр _____

спеціалізація: _____ Фізична культура _____

Робоча програма з дисципліни «**Професійна діяльність фахівця фізичної культури**» для студентів спеціалізації «Фізична культура» з галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 014.11 «Середня освіта» (фізична культура).

III сем. (денна форма навчання), III сем. (заочна форма навчання)

Розробник:

Ханікянц О.В. кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури.

Робоча навчальна програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики фізичної культури

Протокол від «30» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Боднар І. Р.
(прізвище та ініціали)

©_Ханікянц О.В., 2018 рік
©_ЛДУФК, 2018 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 «Освіта»	Нормативна За вибором	
		Дисципліна спеціалізації «Фізична культура»	
Модулів – 1	Спеціальність: 014.11 «Середня освіта» (фізична культура)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: _____ (назва)		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		24 год.	8 год.
		Семінарські	
		24 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
Загальна кількість годин – 90	Самостійна робота		
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних – 4 Самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: магістр	Індивідуальні завдання	
		-	-
		Вид контролю: іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Професійна діяльність фахівця фізичної культури» є – сформуванню у студентів уявлення про цілісну структуру професійної діяльності вчителя, його особистості, формувати педагогічну спрямованість і мислення, допомагати студентам усвідомити себе в ролі майбутнього вчителя фізичної культури, виявити свої здібності і ступінь готовності до педагогічної діяльності, сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічного спілкування, стимулювати творче розв’язання практичних завдань, професійне самовиховання, формувати потребу в неперервному педагогічному самовдосконаленні, створювати реальне уявлення про суперечності, проблеми, труднощі, з якими пов’язана праця вчителя, ознайомити з шляхами виходу з професійних ситуацій.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Професійна діяльність фахівця фізичної культури» є:

- розвивати у майбутніх учителів фізичної культури уявлення про педагогічну діяльність як рефлексивне керування діяльністю учнів;

- формувати знання, уміння, навички щодо педагогічної діяльності в умовах сучасної школи на соціальному, теоретико-методичному, психологічному, практико-діяльнісному рівнях:

- **Соціальний рівень** спрямований на усвідомлення студентом себе суб'єктом педагогічної діяльності, здатного до формування особистості дитини в соціумі, в діалектичному взаємозв'язку її фізичних і духовних якостей; створити умови для формування у студентів гуманної позиції щодо розуміння мети і завдань власної педагогічної діяльності.

- **Психологічний рівень** проявляється в переконаннях студента щодо потреби входження у внутрішній світ особистості дитини; ідентифікації себе з іншими; в емоційних переживаннях, пов'язаних із результативністю власної праці у потребі постійного самовдосконалення.

- **Теоретико-методичний рівень** передбачає формування знань, практичних умінь, що забезпечують передачу школярам загально-культурних цінностей у життєдіяльності учнів; орієнтацію майбутніх вчителів на сучасний рівень педагогічної науки, передові технології фізичного виховання і розвитку особистості дитини; допомогу майбутнім педагогам в опануванні механізмами використання особистісного потенціалу для вирішення навчальних і виховних завдань, оволодіння елементами педагогічної техніки.

- **Практично-діяльнісний рівень** спрямований на формування у студентів практичних навичок діагностування та прогнозування розвитку дитини в соціумі; уміння добирати адекватні засоби, методи, які сприяють підвищенню стану фізичного розвитку й підготовленості учнів, формування потреби до безперервної самоосвіти й самовдосконалення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:**

- основні поняття педагогічної культури, педагогічної майстерності, педагогічної творчості та їхні складники;
- зміст, завдання, мету, потреби професійного зростання, сутність педагогічних здібностей;
- сутність, функції, структуру, стилі педагогічного спілкування;
- причини конфліктів між педагогами й учнями та шляхи їхнього розв'язання;
- основні компоненти педагогічного авторитету;
- сучасні інноваційні технології фізичного виховання, об'єкти передового педагогічного досвіду та шляхи їх використання;
- основні форми й засоби підвищення професійної кваліфікації в системі післядипломної освіти;
- вимоги до атестації та кваліфікаційні рівні;
- структуру і головні напрями професійно-педагогічного самовдосконалення.

вміти:

- обґрунтувати сутність та спільні й відмінні риси у поняттях «педагогічна культура», «професійна майстерність», «педагогічна майстерність», «педагогічна творчість», «педагогічні здібності»;

- охарактеризувати власний рівень сформованості комунікативних здібностей;
- проілюструвати форми вияву функціональних особливостей педагогічної комунікації;
- долати психологічні бар'єри у спілкуванні з учнями, педагогічним колективом, батьками;
- розвивати техніку усного мовлення (інтонація, дикція, темп, ритм);
- конструювати власне педагогічне спілкування, керуючись знаннями особливостей цього процесу, його правил, шляхів долаття труднощів, уникнення бар'єрів спілкування, використовуючи різні елементи педагогічних стилів у залежності від цілей спілкування;
- організовувати педагогічну взаємодію у процесі бесіди з учителями, батьками, учнями з дотриманням вимог педагогічного такту;
- моделювати педагогічно доцільне розв'язання конфліктної ситуації;
- знаходити оптимальну стратегію взаємодії у конфліктній ситуації;
- запобігати педагогічним конфліктам та виходити з них;
- використовувати інноваційні технології, елементи передового педагогічного досвіду в системі фізичного виховання школярів;
- планувати й займатися професійним самовдосконаленням;
- проводити педагогічне дослідження;
- оцінювати власний рівень готовності до педагогічної майстерності.

Винесені у програмі навчальні теми для самостійного опрацювання передбачають:

- виконання письмових робіт: написання рефератів; наукових доповідей і повідомлень, розгорнутих чи коротких анотацій, статей;
- конспектування першоджерел: складання тез; оформлення витягів з окремих питань, цитування;
- складання дидактичних завдань; інструктивних карток, схем, таблиць;
- проведення наукових досліджень.

Навчальний матеріал, що винесений для самостійного опрацювання студентів, включається в контроль разом із питаннями, які розглядалися під час проведення семінарських занять.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за відповідними критеріями і нормами.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення навчальної дисципліни, становить 3 кредити ECTS (90 год.), із них: 24 год. – лекцій, 24 год. – семінарських занять, 42 год. – самостійна робота (для денної форми навчання) та 8 год. – лекцій, 8 год. – практичних занять, 74 год. – самостійна робота (для заочної форми навчання).

Формою контролю знань студентів є *іспит*.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності фахівця фізичної культури

Тема 1. Соціальна роль учителя фізичної культури. Сутність поняття «учитель фізичної культури», його соціальна роль. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі. Характеристика особистих якостей учителя.

Сутність поняття «педагогічні функції». Характеристика функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.

Учитель фізичної культури як організатор процесу фізичного виховання у співпраці з батьками і шефами, службами охорони здоров'я, педагогічним колективом, державними і громадськими спортивними організаціями, дитячими громадськими організаціями, учнівським колективом, з ДЮСШ, клубами тощо.

Тема 2. Педагогічна культура учителя фізичної культури. Сутність поняття «педагогічна культура». Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

Шляхи формування педагогічної культури вчителя: постійна спрямованість до самовдосконалення (педагогічного, методичного, морального, духовного); грані педагогічної культури (культура спілкування, духовне багатство, педагогічна етика, любов до дітей, педагогічний такт, професійна підготовленість, культура мовлення, світогляд, наукова ерудиція); єдність знань, методичних умінь, мовної культури, особистих якостей, педагогічної техніки, такту й оптимізму.

Тема 3. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Педагогічна техніка, її компоненти. Сутність поняття «педагогічна майстерність», складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

Педагогічні здібності, їхня характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.

Сутність поняття «педагогічна техніка», її основні компоненти: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, уміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

Сутність поняття «педагогічна комунікація». Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь.

Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер. Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика. Імідж учителя фізичної культури.

Тема 4. Культура педагогічного спілкування. Сутність поняття «педагогічне спілкування». Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.

Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження. Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.

Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика. Правила педагогічного спілкування.

Тема 5. Педагогічний конфлікт у професійній діяльності. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів. Сутність поняття «конфлікт», його риси. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Види шкільних конфліктів. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.

Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні.

Класифікація конфліктів.

Стилі поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс.

Запобігання конфліктам. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затухання», «подолання» конфлікту.

Поради вчителю щодо розв'язання та попередження конфліктної ситуації (за М. М. Рибаквою).

Тема 6. Педагогічна творчість учителя фізичної культури. Сутність поняття «педагогічна творчість». Основні компоненти педагогічної творчості та їхня характеристика. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної

культури. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.

Етапи, закони, принципи формування педагогічної творчості вчителя. Творчість як передумова авторитету, його різновиди. Характеристика справжнього авторитету та псевдоавторитету.

Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності

Тема 7. Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу. Сутність поняття «адаптація», її структура. Чинники, які поглиблюють адаптаційні труднощі. Сутність понять «переадаптація», «деадаптація», «реадаптація», «дисадаптація», їхні характерні ознаки.

Особливості адаптації молодого вчителя фізичної культури до педагогічного та учнівського колективу.

Тема 8. Самоосвіта учителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності

Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні форми та колективні форми методичної роботи, їхня характеристика.

Сутність поняття «атестація педагогів». Різновиди атестацій: чергова і позачергова атестації, особливості проведення атестацій. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості. Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

Сутність поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації. Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття «професійна рефлексія», її типи.

Основні компоненти самостійної діяльності: стартовий інтелектуальний потенціал; мотиви формування безперервної освіти; навички самостійного оволодіння знаннями; уміння розумової діяльності; уміння самоорганізації пізнавальної діяльності. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

Тема 9. Підвищення кваліфікації та атестація вчителя фізичної культури

Посадові обов'язки вчителя фізичної культури. Загальні положення. Вчитель, як завідуючий спортивним залом. Знання та уміння учителя фізичної культури для вирішення педагогічних завдань. Атестація вчителя фізичної культури. Типове положення про атестацію педагогічних працівників (Наказ МОН України, грудень 2010 р.). Мета та принципи атестації. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників (Кабінет Міністрів, від 20015 р.). Рішення атестаційних комісій та порядок їх оскарження. Модель вчителя-майстра.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		л	с	п	л	с. р.		л	с	п	л	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності фахівця фізичної культури												
Тема 1. Соціальна роль учителя фізичної культури.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 2 Педагогічна культура учителя фізичної культури	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
Тема 3. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Педагогічна техніка, її компоненти	14	4	4	-	-	6	14	2	-	-	-	12
Тема 4. Культура педагогічного спілкування	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 5. Педагогічний конфлікт у професійній діяльності. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів	14	4	4	-	-	6	14	2	2	-	-	10
Тема 6. Педагогічна творчість учителя фізичної культури	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	60	16	16	-	-	28	60	6	6	-	-	48
Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності												
Тема 7. Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу	12	4	4	-	-	4	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Самоосвіта учителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності	10	2	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
Тема 9. Підвищення кваліфікації та атестація	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль I			
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності фахівця фізичної культури			
1	Соціальна роль учителя фізичної культури	2	
2	Педагогічна культура учителя фізичної культури	2	2
3	Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Педагогічна техніка, її компоненти	4	2
4	Культура педагогічного спілкування	2	
5	Педагогічний конфлікт у професійній діяльності. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів	4	
6	Педагогічна творчість учителя фізичної культури	2	2
Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності			
7	Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу	4	
8	Самоосвіта учителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності	2	2
9	Підвищення кваліфікації та атестація вчителя фізичної культури	2	
	РАЗОМ	24	8

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальним планом дисципліни не передбачено.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальним планом дисципліни не передбачено.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль I			
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності фахівця фізичної культури			
1	Професійна майстерність учителя фізичної культури в	4	6

	умовах реформування освіти.		
2	Педагогічна культура учителя фізичної культури.	4	6
3	Професійно-педагогічна комунікація як феномен педагогічної діяльності.	6	12
4	Правила педагогічного спілкування.	4	8
5	Шкільний булінг.	6	10
6	Творчість учителя фізичної культури у співпраці з батьківською громадськістю.	4	6
Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності			
7	Співпраця учителя фізичної культури з педагогічним колективом у фізичному вихованні дітей.	4	12
8	Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття «професійна рефлексія», її типи.	6	8
9	Модель вчителя-майстра.	4	6
	РАЗОМ	42	74

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом дисципліни не передбачено.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Усне опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Оцінювання результатів контрольних завдань для перевірки знань студентів та модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль – іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Сутність поняття «учитель фізичної культури», його соціальна роль.
2. Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.
3. Чинники, які поглиблюють адаптаційні труднощі.
4. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі.
5. Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження.

6. Сутність понять «переадаптація», «дезадаптація», «реадаптація», «дисадаптація», їхні характерні ознаки.
7. Характеристика особистих якостей учителя.
8. Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.
9. Особливості адаптації молодого вчителя фізичної культури до педагогічного та учнівського колективу.
10. Сутність поняття «педагогічні функції».
11. Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика.
12. Особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури в умовах модульного навчання, вимоги до вчителя.
13. Характеристика педагогічних функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна.
14. Правила педагогічного спілкування.
15. Шляхи реалізації національної ідеї у професійній діяльності з опорою на народні засоби фізичного виховання.
16. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.
17. Сутність поняття «конфлікт», його риси.
18. Професійна майстерність учителя у формуванні в учнів потреби фізичного самовдосконалення через спонукально-управлінський вплив: мотиваційний компонент, освітній компонент, практично-діяльнісний компонент.
19. Учитель фізичної культури як організатор процесу фізичного виховання у співпраці з батьками і шефами, службами охорони здоров'я, педагогічним колективом, державними і громадськими спортивними організаціями, дитячими громадськими організаціями, учнівським колективом, з ДЮСШ, клубами тощо.
20. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту.
21. Сутність поняття «інновації», «інноваційний потенціал педагога».
22. Сутність поняття «педагогічна культура».
23. Види шкільних конфліктів.
24. Основні критерії педагогічних інновацій: новизна, оптимальність, результативність та ефективність, можливість творчого застосування в масовому досвіді.
25. Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

26. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.
27. Професійні якості учителя фізичної культури-дослідника.
28. Шляхи формування педагогічної культури вчителя.
29. Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні.
30. Співпраця вчителя фізичної культури з дирекцією школи у плануванні фізкультурно-масової й оздоровчої роботи в школі.
31. Сутність поняття «педагогічна майстерність».
32. Класифікація конфліктів.
33. Надання методичної допомоги класним керівникам з організаційного забезпечення гімнастики перед уроками, фізкультхвилинки на уроках, рухливих перерв; залучення дітей до фізичного самовдосконалення; проведення змагань у класах.
34. Складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика.
35. Стили поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс.
36. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
37. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.
38. Запобігання конфліктам.
39. Університет педагогічних знань, виступи вчителя фізичної культури на батьківських зборах.
40. Педагогічні здібності, їхня характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.
41. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затухання», «подолання» конфлікту.
42. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя.
43. Сутність поняття «педагогічна техніка».
44. Поради вчителю щодо розв'язання та попередження конфліктної ситуації (за М. М. Рибаквою).
45. Сутність поняття «атестація педагогів».

46. Основні компоненти педагогічної техніки: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, вміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

47. Основні компоненти педагогічної творчості та їхня характеристика.

48. Різновиди атестацій: чергова і позачергова атестації, особливості проведення атестацій.

49. Сутність поняття «педагогічна комунікація».

50. Сутність поняття «педагогічна творчість».

51. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості.

52. Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська.

53. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури.

54. Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

55. Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь.

56. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.

57. Сутність поняття «самоосвіта», її основні принципи: цілісності, діяльності, мобільності, самореалізації, самоорганізації.

58. Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер.

59. Етапи, закони, принципи формування педагогічної творчості вчителя.

60. Основні компоненти самостійної діяльності: стартовий інтелектуальний потенціал; мотиви формування безперервної освіти; навички самостійного оволодіння знаннями; вміння розумової діяльності; вміння самоорганізації пізнавальної діяльності.

61. Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика.

62. Творчість як передумова авторитету, його різновиди.

63. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя.

64. Імідж учителя фізичної культури.

65. Характеристика справжнього авторитету та псевдоавторитету.

66. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.
67. Сутність поняття «педагогічне спілкування».
68. Сутність поняття «адаптація», її структура.
69. Об'єднання зусиль учителя фізичної культури з педагогами людинознавчих предметів на формування у школярів навичок здорового способу життя.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Форма навчання	Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (іспит)	Сума	
	Змістовий модуль №1						Змістовний модуль №2					
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
Денна (усього балів)	0-6	0-4	0-4	0-6	0-4	0-4	0-4	0-4	0-4	0-6	50	100
Усне опитування	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2		
Конспекти самопідготовки	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2-		
Контрольні роботи	0-2	-	-	0-2	-	-	-	-	-	0-2		
Модульна контрольна робота	0-8											
Заочна (усього балів)	0-5	0-2	0-3	0-5	0-5	0-5	0-3	0-5	0-5			
Усне опитування		0-2			0-2	0-2		0-2		-		
Конспекти самопідготовки			0-3		0-3	0-3	0-3	0-3				
Контрольні роботи	0-5	-		0-5						0-5		
Модульна контрольна робота	0-12											

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		

68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності фахівця фізичної культури

Теми та зміст семінарських занять та самостійної роботи
(нумерацію занять вказано для студентів денної форми навчання)

Тема 1. (Семінарське заняття №1). Соціальна роль учителя фізичної культури.

1. Сутність поняття «учитель фізичної культури», його соціальна роль.
2. Основні завдання сучасного вчителя фізичної культури, які впливають із вимог нормативно-директивних документів освітньої галузі.
3. Характеристика особистих якостей учителя.
4. Сутність поняття «педагогічні функції». Характеристика функцій: дидактична, розвивальна, виховна, оздоровча, конструктивна, організаційна, комунікативна.
5. Вимоги та професіограма вчителя фізичної культури.
6. Учитель фізичної культури як організатор процесу фізичного виховання у співпраці з батьками і шефами, службами охорони здоров'я, педагогічним колективом, державними і громадськими спортивними організаціями, дитячими громадськими організаціями, учнівським колективом, з ДЮСШ, клубами тощо.

Самостійна робота № 1. Професійна майстерність учителя фізичної культури в умовах реформування освіти.

Особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури в умовах модульного навчання, вимоги до вчителя.

Шляхи реалізації національної ідеї у професійній діяльності з опорою на народні засоби фізичного виховання.

Тема 2. (Семінарське заняття №2). Педагогічна культура учителя фізичної культури.

1. Сутність поняття «педагогічна культура».

2. Основні складники педагогічної культури: наукова і загальна ерудиція, педагогічна майстерність, прагнення до самовдосконалення, культура спілкування, культура мовлення, педагогічна етика, духовне багатство.

3. Шляхи формування педагогічної культури вчителя: постійна спрямованість до самовдосконалення (педагогічного, методичного, морального, духовного); грані педагогічної культури (культура спілкування, духовне багатство, педагогічна етика, любов до дітей, педагогічний такт, професійна підготовленість, культура мовлення, світогляд, наукова ерудиція); єдність знань, методичних умінь, мовної культури, особистих якостей, педагогічної техніки, такту й оптимізму.

Самостійна робота № 2. Педагогічна культура учителя фізичної культури.

Педагогічна культура учителя у формуванні в учнів потреби фізичного самовдосконалення через спонукально-управлінський вплив: мотиваційний компонент, освітній компонент, практично-діяльнісний компонент.

Тема 3. (Семінарські заняття №3 – 4). Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Педагогічна техніка, її компоненти (4 год.).

1. Сутність поняття «педагогічна майстерність», складові педагогічної майстерності: знання, педагогічні здібності, педагогічний такт, педагогічна техніка, культура мовлення, методична майстерність, особисті якості, педагогічний оптимізм, їхня характеристика.

2. Критерії та рівні педагогічної майстерності: елементарний, базовий, досконалий, творчий.

3. Педагогічні здібності, їхня характеристика: дидактичні, організаторські, комунікативні, перцептивні, науково-пізнавальні, емоційна стійкість, спостережливість, педагогічний оптимізм.

4. Сутність поняття «педагогічна техніка», її основні компоненти: культура зовнішнього вигляду, постава, одяг, зачіска, міміка, пантоміміка, емоційна виразність, культура педагогічного спілкування, вміння слухати, ставити запитання, аналізувати, розуміти інших, встановлювати контакти, зацікавлювати, саморегуляція.

Самостійна робота № 3. Сутність поняття «педагогічна комунікація».

Педагогічні функції комунікації: інформаційна, пізнавальна, експресивна, управлінська. Компоненти професійно-педагогічної комунікативності вчителя: наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських та професійних показників комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах спілкування; наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок та вмінь. Спеціальні якості комунікативності вчителя: знання, навички, вміння, комунікативний характер. Складові невербальної та вербальної комунікацій, їхня характеристика. Імідж учителя фізичної культури.

Тема 4. (Семінарське заняття №5). Культура педагогічного спілкування.

1. Сутність поняття «педагогічне спілкування».
2. Завдання педагогічного спілкування: психологічний контакт з учнями; пізнавальний пошук; виховне й педагогічне спілкування; міжособистісні стосунки в колективі; подолання скутості, сором'язливості; виявлення і врахування індивідуальних рис учня; розвиток особистих якостей.
3. Функції педагогічного спілкування: пізнання людьми одне одного; обмін інформацією; організація діяльності; обмін ролями, співчуття, самоутвердження.
4. Структура педагогічного спілкування: моделювання майбутнього спілкування, безпосередня організація спілкування, керівництво спілкуванням, аналіз ситуації педагогічного спілкування.
5. Поняття про «бар'єри спілкування», ускладнення, які виникають у процесі спілкування, їхня характеристика.

Самостійна робота № 4. Правила педагогічного спілкування.

Перелічити та обґрунтувати головні правила педагогічного спілкування.

Тема 5. (Семінарське заняття №6 – 7). Педагогічний конфлікт у професійній діяльності. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів.

1. Сутність поняття «конфлікт», його риси.
2. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту.
3. Види шкільних конфліктів.
4. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.
5. Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні.
6. Класифікація конфліктів.
7. Стили поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс.
8. Запобігання конфліктам.
9. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затухання», «подолання» конфлікту.
10. Поради вчителю щодо розв'язання та попередження конфліктної ситуації (за М. М. Рибаквою).

Самостійна робота № 5. Шкільний булінг.

Форми шкільного булінгу можуть бути різними. Класифікацію видів булінгу. Соціальна структура булінгу. Характерні риси схильних ставати булі та жертв булінгу. Кібербулінг.

Тема 6. (Семінарське заняття №8). Педагогічна творчість учителя фізичної культури.

1. Сутність поняття «педагогічна творчість».
2. Основні компоненти педагогічної творчості та їхня характеристика.
3. Передумови педагогічної творчості учителя фізичної культури.

4. Основні аспекти творчості: процесуально-результативний, соціальний, особистісний.
5. Етапи, закони, принципи формування педагогічної творчості вчителя.
6. Творчість як передумова авторитету, його різновиди.
7. Характеристика справжнього авторитету та псевдоавторитету.

Самостійна робота № 6. Творчість учителя фізичної культури у співпраці з батьківською громадськістю.

Форми батьківського всеобучу: педагогічний лекторій; університет педагогічних знань, виступи вчителя фізичної культури на батьківських зборах; науково-практична батьківська конференція; день відчинених дверей для батьків; відвідання батьків удома; листування з батьками; залучення батьків до спортивного життя школи; консультації для батьків; тематичні вечори запитань і відповідей; виставка літератури з питань фізичного виховання для батьків; залучення батьків до зміцнення матеріально-спортивної бази школи.

Змістовий модуль 2. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури у професійній діяльності

Тема 7. (Семінарське заняття №9 – 10). Адаптація молодого вчителя фізичної культури до навчального закладу.

1. Сутність поняття «адаптація», її структура.
2. Чинники, які поглиблюють адаптаційні труднощі.
3. Сутність понять «переадаптація», «дезадаптація», «реадаптація», «дисадаптація», їхні характерні ознаки.
4. Особливості адаптації молодого вчителя фізичної культури до педагогічного та учнівського колективу.

Самостійна робота № 7. Співпраця учителя фізичної культури з педагогічним колективом у фізичному вихованні дітей.

Співпраця вчителя фізичної культури з дирекцією школи у плануванні фізкультурно-масової й оздоровчої роботи в школі. Надання методичної допомоги класним керівникам з організаційного забезпечення гімнастики перед уроками, фізкультхвилинок на уроках, рухливих перерв; залучення дітей до фізичного самовдосконалення; проведення змагань у класах.

Об'єднання зусиль учителя фізичної культури з педагогами людинознавчих предметів на формування у школярів навичок здорового способу життя.

Досвід фізичного виховання педагогічних колективів України.

Тема 8. (Семінарське заняття №11). Самоосвіта учителя фізичної культури як засіб підвищення його педагогічної майстерності.

1. Професійний розвиток учителя фізичної культури в системі післядипломної освіти.
2. Методична робота у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя.

3. Основні форми методичної роботи в школі: індивідуальні форми та колективні форми методичної роботи, їхня характеристика.
4. Сутність поняття «самоосвіта», її основні принципи.
5. Основні компоненти самостійної діяльності.
6. Основні концептуальні положення самоосвітньої діяльності вчителя. Вимоги та етапи професійного самовдосконалення вчителя.

Самостійна робота № 8. Професійна рефлексія у самовдосконаленні педагога. Сутність поняття «професійна рефлексія», її типи.

Усвідомлення вчителем себе самого як суб'єкта діяльності: своїх особливостей, здібностей, того, як його сприймають учні, батьки, колеги, адміністрація. Водночас це усвідомлення цілей та структури своєї діяльності, засобів її оптимізації. Рефлексія є психологічним механізмом, спрямованим на самовдосконалення

Тема 9. (Семінарське заняття №12). Підвищення кваліфікації та атестація вчителя фізичної культури

1. Сутність поняття «атестація педагогів».
2. Різновиди атестацій: чергова і позачергова атестації, особливості проведення атестацій. Типове положення про атестацію педагогічних працівників (Наказ МОН України, грудень 2010 р.).
3. Мета та принципи атестації.
4. Професійні рівні вчителя фізичної культури, їхні особливості. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників (Кабінет Міністрів, від 20015 р.).
5. Вимоги до присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.
6. Посадові обов'язки вчителя фізичної культури.
7. Знання та уміння учителя фізичної культури для вирішення педагогічних завдань.
8. Рішення атестаційних комісій та порядок їх оскарження.

Самостійна робота № 8. Модель вчителя-майстра.

Професійність. Компетентності. Особисті якості. Творчі якості.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Навчальний посібник / Випасняк І. П., Ковальчук Г. А., Презлята Г. В., Фотуйма О. Я. / За заг. ред. Г. В. Презлятої. – Івано-Франківськ: Підприємство «ЦСТПРІ «ІНІН» ВОІ «СОІУ», 2011. – 314 с.
2. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник [Є. І. Федорчук, Т. І. Конкова, В. В. Федорчук, В. О. Заремба]. – Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. – 240 с.
3. Професійна майстерність учителя фізичного виховання : навч. посіб. / Галина Валентинівна Балахничева, Людмила Василівна Заремба,

Анатолій Васильович Цьось. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 64 с.

4. Федорчук Є. І. Основи педагогічної майстерності / Є. І. Федорчук. – Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. – 240 с.

5. Шиян Б. М Теорія і методика фізичного виховання /Б. М Шиян. – 4.2. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. – С. 204, 210 – 215.

Додаткова

1. Аверін М. Метод самоорганізації особистості та його соціально-педагогічні перспективи / М. Аверін // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Наук, метод, збірник [Ред. кол. Н. Софій, І. Єрмакова ін.]. – К. : Контекст, 2000. – С. 166 – 169.

2. Амонашвили П. А. Психологические основы педагогике сотрудничества / Ш. А. Амонашвили. – К., 1991. – С. 63, 103.

3. Андреев В. И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В. И. Андреев. – М., 1985. – С. 22 – 74.

4. Анцупов А. Конфликтология / А. Анцупов, А. Шипилов. – М., 1999. – 263 с.

5. Бабанский Ю. К. Педагогическая наука и творчество учителя / Ю. К. Бабанский // Сов. педагогика. – 1987. – № 2. – С. 12 – 15.

6. Бібік Н. М. Проблеми професійного вдосконалення вчителя / Н. М. Бібік // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 16 – 18.

7. Бойченко Ю. Б. Як зацікавити учнів фізичною культурою / Ю. Б. Бойченко, Н. В. Богдановська // Основи здоров'я та фізична культура. – 2007. – №2. – С. 19 – 21.

8. Виленский М. Я. Физическое воспитание как фактор формирования социальной активности будущих учителей / М. Я. Виленский // Формирование социально активной личности учителя [под ред. В. А. Сластика]. – М. : МГПИ, 1993. – С. 141 – 150.

9. Ганчева Г. І. Всеукраїнський конкурс на кращий інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу / Г. І. Ганчева // Фізичне виховання в школі. – 2008. – №1. – С. 6 – 8.

10. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник / С. І. Гончаренко – К. : Либідь, 1997. – 251 с.

11. Гриньова В. М. Педагогічна культура / В. М. Гриньова // Науково-методичні матеріали для студентів та викладачів. – Харків : ХДПУ, 2000. – Ч. 1. – 248 с.

12. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя / В. М. Гриньова – Харків : Основа, 1998. – 130 с.

13. Джини Грецем Скотт. Конфлікти. Пути их преодоления / Джини Грецем Скотт. – К., 1991. – С. 22.

14. Єдинак Г. А. Виховання інтересу до занять фізичною культурою з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей моторики юнаків 15–17 років / Г. А. Єдинак // Фізичне виховання в школі. – 2001. – № 4. – С. 30 – 34.

15. Єрмолова В. Досвід роботи з організації фізичного виховання школярів загальноосвітньої школи / В. Єрмолова // Фізичне виховання в школі. – 2007. – №1. – С. 23 – 25; 33 – 35. – № 2. – С. 14 – 16.

16. Завидівська Н. Н. Професіоналізм викладача – важливий аспект формування навичок здорового способу життя у вищій школі / Н. Н. Завидівська // Науково–педагогічний журнал «Рідна школа». – К. : 2004. – С. 8 – 9.
17. Завидівська Н. Н. Психологічні аспекти викладання фізичної культури у вищих навчальних закладах / Н. Н. Завидівська // Науково–педагогічний журнал «Рідна школа». – К.: 2006. – С. 22 – 24.
18. Закон України «Про загальну середню освіту» //Освіта України. Нормативно–правові документи. – К., 2001. – С. 103.
19. Зязюн И. А. Основи педагогического мастерства / И. А. Зязюн. – К., 1987. – С. 87.
20. Иванова Т. В. Культура педагогического общения / Т. В. Иванова // За ред. И. А. Зязюна. – К., 1999. – С. 15 – 17.
21. Коновальчук І. С. Психодіагностика в роботі керівника школи / І. С. Коновальчук. – Івано–Франківськ : ІППО, 1996. – 70 с.
22. Кравчук П. Ф. Формирование развитой творческой личности / П. Ф. Кравчук. – К. : Вища школа, 1994. – 155 с.
23. Кремень В.І. Освіта і наука: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / В. І. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.
24. Кремень В. Г. Освіта України: стан і перспективи розвитку / В. Г. Кремень // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук, праць. – К., 2001 – Ч. 1. – С. 5 – 14.
25. Кузьмина Н. В. Педагогическое мастерство учителя как фактор развития способностей учащихся / Н. В. Кузьмина // Вопросы психологии. – 1994. – №1. – С. 20 – 26.
26. Линенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А. Ф. Линенко // Педагогіка і психологія. – 1995. –№ 1. – С. 125 – 132.
27. Львова Ю. Л. Творческая лаборатория учителя / Ю. Л. Львова. – М. : Просвещение, 1980. – С. 102 – 139.
28. Мазоха Д. С. Педагогіка : навчальний посібник / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. –С. 174 – 178.
29. Масликова І. Модель педагогічного керівництва самоосвітньою діяльністю педагогів у системі методичного менеджменту / І. Масликова // Управління школою. – 2004. – С. 10 – 14.
30. Махова Д. С. Педагогіка: навчальний посібник / Д. С. Махова, Н. І. Опанасенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 27 – 31.
31. Мороз О. Г. Молодий учитель і шкільний колектив / О. Г. Мороз. – К. : Т– во Знання УРСР, 1981. – 48 с.
32. Мудрик С. Б. Ефективність застосування національних рухливих ігор на уроках фізичної культури у початковій школі : автореферат дис. канд. пед. наук / С. Б. Мудрик. – Луцьк, 1999. – С. 13.
33. Наливайко Г. Керівництво самоосвітньою діяльністю вчителя / Г. Наливайко //Освіта і управління. – 1999. –Т. 3. – № 3. – С. 192 – 197.
34. Омеляненко С. В. Педагогіка: Тестові завдання : навчальний посібник / С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2008. – С. 169 – 183.

35. Основи педагогического мастерства : учебн. пособие для пед. спец, высш. учеб. заведений / [И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасович и др.]; под. ред. И. А. Зязюн. – М. : Просвещение, 1989. – С. 67 – 68.
36. Островерхова Н. М. Аналіз уроку / Н. М. Островерхова. – Київ : Фірма «ІНКОС», 2003. – С. 7 – 34.
37. Педагогіка: завдання і ситуації. Практикум [В. Л. Омельченко, А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк]. – 2-ге вид. – К., 2006. – С. 355 – 374.
38. Педагогічна майстерність вчителя: Навчальний посібник / За ред. проф. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. – Вид. 2-е. – Харків : «ОВС», 2008. – 224 с.
39. Педагогічна майстерність : підручник / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; за ред. І.А.Зязюна. – К. : Вища школа, 2004. – С. 112 – 128.
40. Презлята Г. В. Педагогічна підтримка учнів у формуванні здорового способу життя / Г.В. Презлята // Джерела: науково-методичний вісник. – 2002. – №2. – С. 41 – 44.
41. Презлята Г. В. Про реалізацію оздоровчої функції освіти засобами навчального предмета «Основи здоров'я і фізична культура»: методичні рекомендації / Г. В. Презлята, А. Я. Шпільчак // Обрії: науково-методичний журнал. – Івано-Франківськ : ОППО, 2002. – С. 96 – 99.
42. Приступа Є. Н. Система народних знань і уявлень про фізичне виховання людини / Є. Н. Приступа // Традиції фізичної культури в Україні. – К. :ІЗМН, 1997. – С. 131 – 146.
43. Радченко А. Є. Організація самоосвітньої діяльності вчителя на моніторинговій підставі / А. Є. Радченко // Управління школою. – 2005. – № 6 – С. 26 – 30.
44. Руссол В. М. Вивчення рівня професійної культури і потреб учителів як умова оптимізації післядипломної освіти / В. М. Руссол // Обрії. – 2001. – №2. – С. 3 – 12.
45. Рыбакова М. М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом. процессе / М. М. Рыбакова. – М., 1991. – С. 12 – 15.
46. Савенкова Л. О. «Комунікативна атака», у формуванні навичок педагогічного спілкування / Л. О. Савенкова // Педагогіка і психологія. – К., 1998. – № 4. – С. 101.
47. Сінгаєвський С. М. Формування позитивного ставлення школярів до фізичного виховання / С. М. Сінгаєвський // Фізичне виховання в школі. – 2001. – № 1. – С. 33 – 36.
48. Словник-довідник термінів з конфліктології. – К. : КВП, 1997. – 125 с.
49. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К., 1996. – С. 178 – 182.
50. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи / В. А. Сухомлинський // Вибрані твори : В 5-и томах. – К. : Рад. школа, 1997. – Т. 4. – С. 637.
51. Тимченко О. В. Управління самоосвітою педагога як засіб підвищення його професійної компетентності / О. В. Тимченко // Управління школою. – 2005. – № 19 – 21. – С. 54 – 57.

52. Фридман Л. М. Педагогический опыт глазами психолога / Л. М. Фридман. – М. : Просвещение, 1987. – С. 65 – 98.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
2. Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» : Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/422016-19772>.
3. Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту : Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004>.
4. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
5. <http://www.osvita.org.ua> – освітній портал.
6. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. Вернадського.
7. <http://www.ukrini.org.ua> – Українська ініціатива – бізнес-освіта, МВА, програма стажування за кордоном, бізнес тренінги, програма підготовки менеджерів.
8. <http://www.rada.gov.ua/LIBRARY> – бібліотека Верховної Ради України.
9. <http://www.nplu.kiev.ua/> – Національна парламентська бібліотека України.
10. <http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія, українська відкрита та вільна енциклопедія.
11. Львівський державний університет фізичної культури: <http://ldufk.edu.ua>
12. Наукова бібліотека НПУ ім. М. П. Драгоманова: <http://www.hklib.npu.edu.ua>
13. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Центральна наукова бібліотека: <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr>